

OULUN OIKEUSAPUTOIMISTO
Hallituskatu 13-17 D, 4.krs, 90100 OULU
puh. (08) 55841191
fax (08) 55841707
E-mail: oulu.oikapu@om.fi

OIKEUSMINISTERIÖLLE

13.10.2003
cel 32 41 2002
0402 8:00 (Leo 2)

Asia Lausuma työryhmän mietinnöstä "ihmiskauppa, paritus ja prostituutio" nro 2003:5.

Lausunnonantaja Julkiset oikeusavustajat Ry/Pekka Vihavainen
Osoite: Oulun oikeusaputoimisto
Hallituskatu 13-17 D
90100 Oulu
Puh. 08-5584 1191
Fax. 08-5584 1707

Lausunto Julkiset oikeusavustajat Ry haluaa lausuntona esittää edellä mainitusta ehdotuksesta seuraavaa:

Lakiehdotuksen tavoitteena on seksuaalipalvelujen ostamisen kriminalisoinnilla pyrkiä vähentämään palvelujen kysyntää. Seksuaalipalvelujen ostamisen kriminalisointi todennäköisesti vähentäisi palvelujen kysyntää ainakin jossain määrin. Näin tapahtuisi todennäköisesti sen vuoksi, että on ihmisiä, joille rangaistuksen uhka olisi syy olla ottamatta yhteyttä seksuaalipalveluiden tarjoajiin. Seksuaalipalvelujen ostamisen kriminalisointi todennäköisesti myös vähentäisi palvelujen tarjoajien ilmoittelua palveluista tiedotusvälineissä esimerkiksi sanomalehdissä.

Työryhmän näkemysten ja julkisuudessaakin olleiden tietojen mukaan suurin osa Suomessa toimivista prostituoiduista ovat kytköksissä järjestäytyneisiin rikollisryhmiin eivätkä prostituoidut yleensä ole ns. vapaita ammatinharjoittajia vaan heillä on parittaja. Suurin osa prostituoiduista on siten alisteisessa asemassa parittajaansa nähden ja sitä kautta hyväksikäytön uhri. Seksuaalipalveluiden ostamista tällaiselta henkilöltä ei palveluiden tarjoajan olosuhteiden kannalta voida pitää hyväksyttävänä.

Arvioitaessa seksuaalipalveluiden ostamisen kriminalisoinnin tarpeellisuutta on kuitenkin otettava huomioon se, että viime kädessä ilmeisesti ylivoimaisesti suurin osa prostituoiduista on tullut Suomeen vapaasta tahdostaan täysin tietoisena siitä, että he tulevat ansaitsemaan Suomessa rahaa tarjoamalla seksuaalipalveluja. Prostituoitujen motiivina tällaiselle toiminnalle on kotimaassaan kokema taloudellinen ahdinko. On vähintäänkin moraalisesti väärin ostaa tällaiselta henkilöltä seksuaalipalveluja. On kuitenkin kyseenlaista paranisiko prostituotujen sosiaalinen tilanne millään tavoin kriminalisoinnin myötä. Todennäköisesti näin ei tulisi tapahtumaan ja kriminalisoinnin myötä mahdollisuus ihmiskaupan ja paritusrikosten selvittämiseen vähenisi. Näissä olosuhteissa katsomme, ettei suojelun tarpeessa

oleva oikeushyvä eli prostituoidun seksuaalinen itsemääräämisoikeus välttämättä edellyttä seksuaalipalveluiden ostamisen kriminalisointia.

Jos seksuaalipalveluiden ostaminen kuitenkin kriminalisoidaan, ei Julkiset oikeusavustajat ry:llä ole mitään huomauttamista siihen, että kriminalisointi rajattaisiin tilanteisiin, joissa palvelujen myyjä on ihmiskaupan uhri tai parituksen kohde.

Jos seksuaalipalvelujen ostaminen kriminalisoidaan ongelmallista asiassa on prostituoidun työhön olennaisesti kuuluva asiakkaiden hankinta eli rikosoikeuden yleisten oppien mukaan saattaisi tulla tilanteita, joissa seksuaalipalvelujen tarjoaminen voitaisiin luonnehtia vähintäänkin kehotukseksi ellei peräti yllytykseksi ryhtymään seksuaaliseen kanssakäymiseen prostituoidun kanssa. On vaikea ajatella, että parittajan taholta kohdistettaisiin prostituoituun ainakaan kaikissa tapauksissa sellaista pakkoa palvelujen tarjoamisen markkinoimiseksi, että prostioitu toimisi tässä suhteessa pelkästään tahdottomana parittajan välikappaleena.

Olemme myös sitä mieltä, että jos ostaminen kriminalisoidaan niin myös myymisen kriminalisointi ilmeisesti tehokkammin vähentäisi palveluiden tarjoamista, koska tällöin myös prostituoiduilla olisi tiedossaan konkreettinen rangaistuksen uhka palveluita tarjotessaan.

Työryhmä laajentaisi poliisin oikeutta telekuunteluun prostituutorikosten selvittämiseksi. Pidämme ehdotusta pääosin hyväksyttävänä. Telekuunteluoikeus tulisi kuitenkin rajata ainoastaan tapauksiin, joissa on kysymyksenä konkreettinen vähintäänkin todennäköisin syin tasoinen epäily siitä, että palveluiden tarjoaja olisi kytköksissä ihmiskauppaa harjoittavaan rikollisorganisaatioon tai henkilöihin. Tämä tarkoittaisi siis sitä, että palkka kategorinen oletamus siitä, että seksuaalipalveluiden tarjoaja aina olisi kytköksissä ihmiskauppaa harjoittavaan rikollisorganisaatioon ei riittäisi telekuunteluoikeuden saamiseksi. Vaikka poliisin mahdollisuudet tällä tavoin paranisivat prostituutioon läheisesti liittyvän järjestäytyneen rikollisuuden selvittämiseksi, on todennäköistä, ettei telekuuntelulla juurikaan pystyttäisi selvittämään ainakaan sellaisia prostituutioon liittyviä rikoksia, joissa on kysymys kahden ihmisen väliseen palveluiden ostamiseen ja myymiseen liittyvästä tapahtumasta. Näytön esittäminen seksuaalipalveluiden ostamisesta prostituoidulta tulisi olemaan yleensä varsin vaikeaa, koska rangaistavuus edellyttäisi lakitekstin mukaan sukupuoliyhteyttä tai siihen rinnastettavaa seksuaalista tekoa. Sen toteen näyttäminen täyttääkö kahden ihmisen välinen sisätiloissa tapahtunut kanssakäyminen ylläkerrotun tunnusmerkistön vai ei tulee tuottamaan suuria vaikeuksia. Vaikka seksuaalipalveluiden myymistä ei kriminalisoitaisikaan niin on hyvin todennäköistä, että prostituoidulle aiheutuu vaikeuksia poliisitutkinnasta ja mahdollisesta tuomioistuinprosessista tapauksissa, joissa on kysymys seksuaalipalveluiden ostamiseen liittyvästä epäilystä. On selvää, että ostajaepäilty itse tulee kiistämään epäilyn ja mahdollisen syytteen ja prostituoitu ikävien seurausten pelossa esittäisi asian sillä tavoin, ettei lakiehdotuksen mukainen rikoksen tunnusmerkistö täytyisi.

Esityksen tärkeimpänä tavoitteena on ihmiskaupan ja parituksen vähentäminen. Tähän tähdätään säätämällä rangaistaviksi ihmiskauppaa, törkeää ihmiskauppaa, törkeää paritusta, parituksen markkinointi- ja yhteystietojen

välittämistä sekä seksuaalipalveluiden ostamista ja tarjoamista yleisellä paikalla tarkoittavat teot. Yhdistyksemme kannattaa kyseisten tekojen kriminalisointia. Yhdistyksemme mielestä työryhmän asettamat tavoitteet tulevat toteutetuiksi riittäväällä tavalla säätämällä rangaistaviksi edellä kerrotut teot eikä seksuaalipalveluiden ostamisen kriminalisoinnille ole välttämätöntä tarvetta.

Oulussa 6 päivänä lokakuuta 2003

Julkiset oikeusavustajat Ry:n puolesta

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Pekka Vihavainen', written in a cursive style.

Pekka Vihavainen
varapuheenjohtaja,
julkinen oikeusavustaja,
varatuomari, Oulu